

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни**

"КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ"

**для студентів усіх напрямів підготовки
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян.

Протокол № 10 від 09.04.2013 р.

Укладач Ходарєва І. М.

М54 Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Культура наукової мови" для студентів усіх напрямів підготовки денної форми навчання / укл. І. М. Ходарєва. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. — 24 с. (Укр. мов.)

Подано методичні рекомендації, що сприяють поліпшенню самоорганізації студентів, а також полегшують процес самостійного вивчення навчальної дисципліни, підбір наукової літератури, роботу з науковими джерелами.

Рекомендовано для студентів усіх напрямів підготовки денної форми навчання.

Вступ

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні, світові тенденції гуманізації, інтеграції та глобалізації суспільства визначили нові пріоритети розвитку освітньої галузі. Одним із головних напрямів є формування у студента потреби самостійного пошуку нової інформації, уміння аналізувати й використовувати інформаційний потенціал для орієнтації у провідних концепціях і теоріях, формування на їх основі власного мислення. Студент повинен навчитися володіти прийомами самостійного пошуку, добору, опрацювання інформації, сформуванню необхідних компетентностей інформаційного самозабезпечення з навчальної і науково-дослідної діяльності.

Обсяг наукових знань у будь-якій сфері діяльності, особливо в економічній, суттєво поновлюється впродовж кількох років. Ураховуючи цю обставину, в навчальному процесі вищого економічного навчального закладу має передбачатися багатоаспектна самостійна робота студентів, оскільки саме у студентські роки найактивніше формується потреба самостійно поновлювати свої знання, доповнюючи відомості, отримані на лекціях і практичних заняттях.

Необхідність організації самостійної роботи зумовлена все вищими вимогами до рівня загальнокультурної і спеціальної підготовки випускників вищих навчальних закладів, зміною загальноосвітніх парадигм, підготовкою майбутніх фахівців до професійного, компетентного входження в ринок праці з міцно сформованими потребами у постійній професійній самоосвіті та саморозвитку.

Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Культура наукової мови" зорієнтовані на специфіку економічних спеціальностей, сприятимуть формуванню ключових базових і професійних компетентностей – мовної, мовленнєвої, термінологічної, лексикографічної, комунікативної і риторичної (лінгвокультурологічної), а також пріоритетним напрямом професійної підготовки майбутніх економістів, податківців, банкірів, видавців.

У пропонованому виданні визначено, які теми навчальної дисципліни студенти опрацюватимуть на лекціях, практичних заняттях, а які рекомендовано вивчати самостійно за допомогою відповідних літературних джерел. Рекомендований перелік літератури допоможе під час вивчення теми та при підготовці доповідей, а також у ході підготовки підсумкових диспутів, бесід та конференцій.

Для якісного засвоєння навчального матеріалу студент повинен виконати такі основні види самостійної роботи:

- підготовка до практичних занять;
- опрацювання основної наукової літератури;
- опрацювання додаткової літератури;
- конспектування, редагування та рецензування наукової літератури з фахової проблематики;
- підготовка звіту про опрацювання джерела наукової інформації;
- анотація фахової статті, книги, курсової, дипломної (магістерської) роботи;
- мовностилістичний аналіз власне наукового тексту;
- мовностилістичний аналіз науково-навчального тексту;
- мовностилістичний аналіз науково-популярного тексту;
- складання програми публічного обговорення курсової (дипломної, магістерської) роботи;
- підготовка до підсумкового контролю;
- підготовка до звітної наукової конференції.

Модуль 1. Поняття про науковий текст, мовні засоби творення наукового тексту

Тема 1. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності. Науковий стиль серед інших стилів сучасної української літературної мови

1.1. Наукова мова як комунікативний феномен.

Поняття наукової мови і наукового мовлення, мови науки. Дослідження культури наукової мови. Об'єкт та предмет дослідження культури наукової мови.

1.2. Сутність та особливості наукового стилю української мови.

Науковий стиль як функціонально-стилістична сукупність мовних засобів, елементи якої становлять певну визначену цілість; стилетворчі елементи не співвідносні з елементами системи мови.

Питання для самостійного опрацювання

1.3. Особливості усного і писемного наукового мовлення.

Зверніть увагу!

Опрацьовуючи наукову літературу, порівняйте характерні особливості усного й писемного мовлення. Зверніть увагу на основні ознаки підготовленого й непідготовленого усного наукового мовлення, індивідуального інтонаційного стилю. З'ясуйте особливості лексики й фразеології наукового мовлення, морфології наукового мовлення.

Питання для самодіагностики

1. Як ви розумієте поняття "функціональний стиль мови"?
2. На якому етапі розвитку літературної мови виникає науковий стиль?
3. Що є основою функціонального принципу визначення стилю?
4. Який основний комунікативний функціональний чинник наукового стилю?
5. Поясніть відмінності між термінами "мова науки", "наукове мовлення", "науковий стиль".
6. Які відмінності між підстилями наукового стилю?
7. Які особливості усної форми мови науки?
8. Які особливості писемної форми мови науки?

Завдання для самостійного опрацювання

Випишіть із наукових праць (економічного профілю) приклади опису, розповіді, міркування.

Література: [1; 2 – 4; 6; 9; 12; 19; 26; 28; 29].

Тема 2. Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів

2.1. Принципи укладання наукових текстів.

Науковий текст як цілісний комунікативний блок, що має чітку, логічну структуру із внутрішньо завершеними частинами (розділами, підрозділами, пунктами, параграфами, абзацами), насиченими відповідною термінологією. Принципи укладання наукових текстів: змістової насиченості, професійної значущості, наукової інформативності, новизни наукового тексту, змістової завершеності, проблемності, доступності фахівцеві однієї чи кількох галузей, інтертекстуальності.

2.2. Основні ознаки наукового тексту.

Композиція наукового тексту. Основні ознаки наукового тексту: цілісність, членованість, зв'язність; інформаційна, логічна, емоційно-оцінна, спонукальна насиченість, науковість, завершеність, послідовність, комунікативність тощо.

Питання для самостійного опрацювання

2.3. Види наукових текстів відповідно до їх функціонального призначення.

Зверніть увагу!

Відповідно до функціонального призначення тексти поділяють на оглядові, методологічні, емпірико-фактологічні, теоретичні, пояснювальні, додаткові й мішаного типу. За рекомендованою науковою літературою, порівняйте характерні особливості текстів різних типів.

Питання для самодіагностики

1. Схарактеризуйте підстилі наукового стилю і стильову норму.
2. Які ознаки загальномовних та індивідуального стилів.
3. Чим зумовлюється структура наукового тексту?
4. Охарактеризуйте різновиди плану наукового тексту.

Завдання для самостійного опрацювання

Наведіть приклади текстів різних підстилів наукового стилю.

Література: [2; 5; 7; 10; 15; 19; 24].

Тема 3. Лексичні засоби наукового стилю

3.1. Стилiстична диференціяція лексики наукового тексту.

Принцип видiлення стилiстичних значень, який базується на вичленуванні слова з контексту.

3.2. Слово і контекст.

Контекст у науковому стилі як середовище, що надає однозначності загальноновживаному (часто багатозначному) слову, уніфікує його сполучуваність, закріплює за словом у цьому тексті (і в текстах того ж смислового плану) потрібне його значення.

Питання для самостійного опрацювання

3.3. Склад лексики наукового стилю.

Зверніть увагу!

Класифікація лексики наукового тексту: загальнонавчана лексика; "специфічна" лексика (має однакові назви у різних класифікаційних системах); термінологія; загальнонавчана лексика і термінологія (у межах термінології: міжгалузєва й галузєва).

Питання для самодіагностики

1. Які правила добору лексики в науковому стилі?
2. Які мовні засоби характерні для наукового стилю?
3. Яке стильове (функціонально-стильове) і стилістичне значення мовних одиниць?
4. Як розрізнати лексику книжну й розмовну?
5. Схарактеризуйте стилістично нейтральні засоби мови як основу наукового стилю.
6. Які скорочення слів можна використовувати в науковому мовленні?

Завдання для самостійного опрацювання

Доберіть 5 фрагментів різножанрових наукових текстів. Проілюструйте виявлення основних ознак наукового стилю.

Література: [1; 2; 5; 7; 24; 26; 28; 29].

Тема 4. Терміни в науковому тексті. Сучасна науково-технічна та економічна термінологія

4.1. Сутність терміна.

Визначення терміна як результату розумової діяльності людини, спрямованої на узагальнення й абстрагування; термін як знаряддя наукового мислення й пізнання.

4.2. Історія виникнення української термінології.

Історичні шляхи формування української наукової термінології.

Два підходи до творення національних терміносистем, які оформилися в європейській науці в XIX ст.: інтернаціональний; народницький; їх сутність.

4.3. Визначення поняття "термін".

Терміни в науковому тексті. Термінологія різноманітних сфер економіки.

Питання для самостійного опрацювання

4.3. Визначення поняття "термін".

Зверніть увагу!

Віднесеність кожного окремого терміна до термінологічної системи, а в ній – до певної групи термінів – одна з найхарактерніших ознак терміна. Опрацьовуючи рекомендовану наукову літературу, зверніть увагу на групи термінів, які позначають споріднені, однорідні поняття.

4.4. Найважливіші вимоги до терміна.

Зверніть увагу!

Вимоги до терміна: 1) змістовність – точна відповідність слова поняттю, прозора внутрішня форма терміна; 2) пластичність, або гнучкість, – здатність до творення похідних термінів; 3) мовна досконалість – короткість, милозвучність, легкість для запам'ятовування; 4) відповідність міжнародним нормам.

Питання для самодіагностики

1. Що вам відомо про історію формування та розвитку української наукової термінології?
2. Які джерела творення термінів?
3. У чому специфічність терміна на відміну від звичайного слова?
4. Які основні вимоги до творення та вживання економічних термінів вам відомі?
5. У чому полягають лінгвістичні проблеми нормування наукової термінології?

Завдання для самостійного опрацювання

З переліку основних понять курсу [2; с. 80] випишіть 20 термінів і за допомогою термінологічного словника поясніть їх значення.

Література: [2; 4; 7; 16 – 18; 20 – 23].

Тема 5. Синтаксичні засоби наукового стилю. Побудова і вживання складних синтаксичних конструкцій у текстах наукового стилю

5.1. Засоби зв'язку компонентів думки.

Вимога місткості як одна з основних вимог до речення в науковому стилі, сутність якої полягає у здатності виражати значний за обсягом і складний за змістом матеріал.

5.2. Особливості вираження підмета, присудка в науковому тексті. Однорідні члени речення.

Перевага іменників над дієсловами в науковому стилі. Випадки пропуску дієслів, що призводять до розвитку еліптичних конструкцій типу *вилучення з обігу* (замість *вилучити з обігу*), *розвиток у напрямку* (замість *розвиватися в напрямку*), *розповсюдження по лінії* (замість *розповсюджувати по лінії*).

5.3. Порядок слів у простому реченні.

Прямий порядок слів, що забезпечує передачу загального змісту речення без спеціального акцентування логічних чи стилістичних елементів висловлювання. Порядок слів у реченні, що забезпечує стилістично нейтральне розташування членів речення.

5.4. Ускладнене речення в науковому стилі.

Однорідні члени речення в науковому стилі, які використовуються переважно для створення різноманітних класифікаційних систем.

Питання для самостійного опрацювання

5.5. Складносурядне речення в науковому тексті.

Зверніть увагу!

З'ясуйте основні типи складносурядних та складнопідрядних речень, які дають значні можливості для вираження зв'язків між компонентами складного цілого. Запам'ятайте конструкції наукової мови; синтаксичні засоби, якими можна передавати різноманітні логічні відношення.

5.6. Складнопідрядне речення в науковому тексті.

Зверніть увагу!

Складнопідрядні речення в науковому стилі характеризуються високим ступенем стандартизації (обмежений склад службових слів, типи речень, закріплені за певними текстовими ситуаціями).

Питання для самодіагностики

1. Які типи простих речень переважають у науковому тексті?
2. Як виражається модальність простого речення в науковому тексті?
3. Які характерні риси складносурядного речення наукового тексту?
4. Які види зв'язків переважають у складнопідрядних реченнях наукового стилю?

Завдання для самостійного опрацювання

1. Опрацюйте наукову статтю з актуальних проблем гуманітарних наук у контексті основних вимог до змісту, структури та використання мовних засобів.

2. Ознайомтеся з науковими статтями, вміщеними в одному з фахових видань. Визначте об'єкт, предмет і методи дослідження авторів.

Література: [2; 5; 7; 8; 11; 14; 29].

Тема 6. Поняття тексту та дискурсу. Рекламний дискурс

6.1. Визначення понять "текст", "дискурс".

Науковий текст як складний феномен, який виконує різноманітні функції: бере участь у комунікації, допомагає зберігати й передавати інформацію в просторі й часі, фіксує психічне життя індивідів, є продуктом конкретної історичної епохи, формою існування культури, відображенням певних соціокультурних традицій тощо. Дискурс як складне комунікативно-когнітивне явище, до складу якого входить як сам текст, так і різні екстралінгвістичні чинники (знання про світ, погляди, ціннісні установки та ін.). Ознаки дискурсу.

6.2. Тема та підтема тексту.

Речення та надфразові єдності в науковому тексті. Паралельний і ланцюговий зв'язки, що поєднують частини зв'язного тексту. Традиції тексту.

6.3. Способи викладу інформації в тексті.

Способи викладу матеріалу в науковому тексті: опис, оповідь, роздум, доведення й узагальнення, повідомлення.

Питання для самостійного опрацювання

6.4. Рекламний текст як жанр публіцистичного стилю. Різновиди реклами.

Зверніть увагу!

Опрацьовуючи рекомендовану наукову літературу, зверніть увагу на особливості і правила побудови рекламного тексту, концепції синтаксису рекламного тексту.

Питання для самодіагностики

1. Які відмінності між текстом і дискурсом?
2. Як ви розумієте поняття "тема" та "підтема" тексту?
3. Які способи викладу інформації в науковому тексті вам відомі?
4. Чим забезпечується плавність розгортання теми у великих текстах?
5. Які компоненти зв'язку думки використовують у науковому тексті?
6. Які особливості стилістики рекламного тексту?
7. Які причини інтерференції в науковому й рекламному текстах?

Завдання для самостійного опрацювання

Доберіть 15 висловлювань відомих людей про науку та прокоментуйте їх.

Література: [1; 2; 5; 7; 25; 33; 34].

Модуль 2. Основні вимоги до творення наукових текстів і теоретичні засади наукової комунікації

Тема 7. Лексикографічна компетентність як показник мовної культури науковця

7.1. З історії розвитку української лексикографії.

Лексикографія як наука про словники. З історії розвитку української лексикографії.

7.2. Основні компоненти лексикографічної компетентності.

Види словників: енциклопедичні та лінгвістичні. Огляд сучасних філологічних і фахових словників. Структура словника та словникової статті.

7.3. Типи лексикографічних джерел.

Огляд сучасних економічних словників. Основні засади користування словниками. Уміння знайти потрібну інформацію. Світова практика укладання словників та досягнення в цій галузі.

Питання для самостійного опрацювання

7.3. Типи лексикографічних джерел.

Зверніть увагу!

Опрацьовуючи рекомендовану наукову літературу, зверніть увагу на основні концепції користування електронними фаховими словниками. Запам'ятайте правила оформлення посилань на електронні джерела.

Питання для самодіагностики

1. У чому полягають особливості структури словникової статті в термінологічному словнику?
2. Які основні види сучасних лексикографічних видань?
3. У чому переваги й особливості електронних лексикографічних видань?

Завдання для самостійного опрацювання

Укладіть хронологію фахових лексикографічних видань за обраний період.

Література: [2; 4; 6; 17; 32; 35].

Тема 8. Аналітичне опрацювання інформації наукового джерела

8.1. Конспектування друкованого джерела наукової інформації.

Види конспектування. Мисленнєво-мовленнєві дії як складові процесу конспектування наукової інформації, що сприймається на слух: а) аудіювання; б) мисленнєва переробка почутого; в) письмова фіксація інформації.

8.2. Анотування наукового джерела.

Види анотацій. Структура довідкової анотації. Лексико-граматичні засоби для складання анотації наукової статті. Уникнення типових помилок при складанні анотації.

8.3. Реферування наукового джерела.

Реферування як поширений жанр опрацювання наукової літератури: основне призначення, сутність реферування. Композиція тексту реферату: вступна частина, основна (описова), заключна.

8.4. Рецензування наукового джерела.

Підготовчий етап до рецензування. Основні вимоги до рецензії наукового джерела.

Питання для самостійного опрацювання

8.3. Реферування наукового джерела.

Зверніть увагу!

У сучасній науковій літературі виділяють такі види рефератів: інформативні (реферат-конспект); індикативні (реферат-резюме). З'ясуйте їх характерні особливості.

8.4. Рецензування наукового джерела.

Зверніть увагу!

За рекомендованою науковою літературою ознайомтесь з основними засадами укладання рецензії. Запам'ятайте основні лексикограматичні засоби для складання рецензії.

Питання для самодіагностики

1. Які види рефератів ви знаєте? Чим вони відрізняються?
2. Чим тези відрізняються від плану і конспекту?
3. Які види тезування вам відомі?
4. У яких ситуаціях людині потрібне вміння складати тези?
5. Чим відрізняються тези від плану, конспекту?
6. Яке конспектування називається текстуальним? Вільним? Змішаним?
7. У чому суть анотації і яка її структура?

Завдання для самостійного опрацювання

Укладіть план, тези і конспект обраної вами статті з фахового видання.

Література: [2; 5; 7; 13; 27; 31; 38].

Тема 9. Письмові роботи наукового стилю. Сучасні вимоги до написання наукової статті

9.1. Види письмових робіт наукового стилю.

Види письмових робіт наукового характеру, які виконують студенти ВНЗ: реферати, курсові роботи, дипломні роботи, наукові статті, рецензії тощо. Найважливіші особливості наукових робіт.

9.2. Оформлення наукової роботи.

Вимоги до оформлення наукової роботи. Правильність оформлення, що стосується рубрикації, опису бібліографічного апарату, способів уведення ілюстративного матеріалу (схеми, таблиці, малюнки, алгоритми, графіки тощо), дотримання стандартних розмірів (береги, кількість рядків на аркуші, кількість знаків у рядку тощо).

Питання для самостійного опрацювання

9.2. Оформлення наукової роботи.

Зверніть увагу!

Бібліографічний опис джерела складається з кількох розміщених у певній послідовності елементів. У повному бібліографічному описі книги такими елементами є прізвище та ініціали автора (авторів), назва книги, місце видання, назва видавництва (без лапок), рік видання, кількість сторінок. Інколи можуть опускатися назва видавництва та кількість сторінок. Між елементами опису ставлять загальноприйняті умовні розділові знаки.

Наводимо приклади повного бібліографічного опису книг:

Чухно А. А. Основи економічної теорії / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Климко. – К. : Вища школа, 2001. – 606 с.

У бібліографічному описі статті містяться такі елементи: прізвище та ініціали автора (авторів), назва статті, назва збірника, журналу, газети, іншого видання (без лапок), рік видання, номер (випуск), сторінки.

Наводимо приклади бібліографічного опису статті.

Прадід Ю. І. Юридична лінгвістика як наука і навчальна дисципліна / Ю. І. Прадід // Право України. – 2002. – № 7. – С. 106–109.

Гайдук А. Б. Основні напрямки розвитку туристичного ринку в Карпатському регіоні / А. Б. Гайдук // Менеджмент та підприємство в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. – 1999. – № 5. – С. 7–9.

Питання для самодіагностики

1. Які існують вимоги до оформлення бібліографії?
2. Здійсніть порівняльну характеристику композиції курсової, дипломної, магістерської, кандидатської робіт.
3. Що виносять у додатки до кваліфікаційних робіт?

Завдання для самостійного опрацювання

Ознайомтеся з курсовою (дипломною, магістерською, кандидатською) роботою. Проаналізуйте її зміст, композицію, список літератури, коректність і правильність оформлення посилань, цитування.

Література: [2; 5; 7; 8; 13; 29; 37; 38].

Тема 10. Композиція наукової рецензії та наукового відгуку

10.1. Основні функції та характерні ознаки наукової рецензії.

Наукова рецензія як спеціальний текст-аналіз наукового джерела (джерел), розрахований на певне коло фахівців. Основні функції наукової рецензії – інформування, осмислення, оцінювання, прагматична та рекламна. Технологія рецензування (за Г. Онуфрієнко).

10.2. Особливості укладання наукового відгуку.

Науковий відгук як стисла форма письмової оцінки наукової роботи (курсової, бакалаврської, магістерської кваліфікаційних робіт, кандидатської чи докторської дисертації).

Питання для самостійного опрацювання

10.2. Особливості укладання наукового відгуку.

Зверніть увагу!

Рецензія, відгук – критичне осмислення наукової праці. Ознайомтеся з основними мовними кліше, які використовують для написання наукової рецензії та наукового відгуку.

Питання для самодіагностики

1. Схарактеризуйте особливості когнітивного аналізу наукових текстів.
2. Які етапи коригування усних наукових висловлювань фахівців-економістів?
3. З'ясуйте сутність плагіату і компіляції.

Завдання для самостійного опрацювання

Напишіть наукову рецензію на обрану вами статтю з фахового видання.

Література: [2; 5; 7; 8; 26; 29; 36].

Тема 11. Культура усного наукового мовлення. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, виступу

11.1. Підготовка й написання наукової доповіді.

Жанри наукового монологічного мовлення (наукова доповідь, виступ, повідомлення). Етапи підготовки наукової доповіді (інтенція, диспозиція, елокуція, меморія, акція, релаксація). Принципи побудови наукової

доповіді: а) стислість, компактність; б) послідовність; в) цілеспрямованість; г) нарощування зусилля; д) результативність (за Л. Спанатій).

11.2. Підготовка до участі в науковій дискусії, полеміці.

Різновиди усного наукового мовлення.

11.3. Позиція автора в текстах наукового стилю.

Мовна майстерність як здатність особистості обирати для викладу своїх думок із можливих варіантів один, найбільш удалий, точний у семантичному і стилістичному відношеннях (з урахуванням мовних норм).

Питання для самостійного опрацювання

11.3. Позиція автора в текстах наукового стилю.

Зверніть увагу!

Мовна майстерність – здатність особистості обирати для викладу своїх думок із можливих варіантів один, найбільш удалий, точний у семантичному і стилістичному відношеннях (з урахуванням мовних норм).

Питання для самодіагностики

1. У чому полягає різниця між науковою статтею і науковим виступом, науковим виступом і науковою доповіддю?
2. Яку роль відіграє в науковому виступі особистість промовця?
3. Охарактеризуйте етапи підготовки до наукового виступу.
4. З'ясуйте умови успіху та визначте недоліки наукової доповіді.

Завдання для самостійного опрацювання

Підготувати текст виступу на студентській науковій конференції.

Література: [2; 5; 7; 10; 13; 15; 24; 36].

Тема 12. Комунікація як процес обміну науковою інформацією. Комунікативна стратегія, комунікативна тактика, комунікативний намір

12.1. Основні аспекти культури наукового мовлення.

Мовний етикет української науки.

12.2. Визначення комунікативної стратегії та її ознаки.

Типологія комунікативної стратегії.

12.3. Комунікативний хід як інструмент реалізації комунікативної тактики.

Маркери комунікативної тактики на семантичному та лексико-граматичному рівнях мови.

12.4. Мовні засоби реалізації комунікативного наміру.

Основні форми апробації отриманих наукових результатів: (наукова конференція, науковий діалог, дискусія, наукова суперечка).

12.5. Мовний етикет української науки.

Стандартні мовні кліше усного наукового мовлення.

Питання для самодіагностики

1. Яка суть наукової дискусії, диспуту, суперечки, полеміки?
2. Охарактеризуйте суть, мету і практичне значення електронних презентацій для наукової доповіді.

Завдання для самостійного опрацювання

Підготовка і проведення наукової дискусії "Якою, на ваш погляд, повинна бути сучасна українська фахова термінологія: прагматичною, інтернаціональною чи національною?"

Література: [2; 5; 7; 29; 33; 36; 37].

Зразок завдання підсумкового модульного контролю

Варіант 1

1. Опишіть роль і особливості вживання складносурядних речень у науковому тексті.
2. Проаналізуйте запропонований науковий текст, його структуру, мовні засоби.
3. Укладіть анотацію запропонованого наукового тексту.

Список літератури для конспектування

1. Арутюнова Н. Д. Диалогическая модальность и явление цитации / Н. Д. Арутюнова // Человеческий фактор в языке: Коммуникация, модальность, дейксис / [под. ред. Т. В. Булыгиной]. – М. : Наука, 1992. – С. 52–79.
2. Богдан С. К. Семантична визначеність вставних одиниць у науковому тексті / С. К. Богдан // Українське мовознавство. – К. : Вища школа, 1988. – Вип. 15. – С. 124–129.
3. Вінніков В. А. Пам'ятка молодим вченим з написання наукових праць / В. А. Вінніков // Український радіологічний журнал. – 2009. – № 17. – С. 7–9.
4. Гінзбург М. Д. Десять відомих правил українського ділового та наукового стилю, зведені в систему / М. Д. Гінзбург // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2004. – № 2. – С. 22–28.
5. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: монографія / Н. Б. Голуб. – Черкаси : Брама-Україна, 2008. – 400 с.
6. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови / К. Городенська // Українська термінологія і сучасність : [зб. наук. праць]. – К. : КНЕУ, 2001. – Вип. IV. – С. 11–14.
7. Карпіловська Є. Структурні зміни української наукової термінології протягом двадцятого сторіччя / Є. Карпіловська, О. Кочерга, Є. Мейнарович // Проблеми української термінології. Вісник НУ "Львівська політехніка". – 2004. – № 503. – С. 3–8.
8. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту / А. П. Коваль. – К. : Вид. КДУ, 1970. – 307 с.
9. Кочерга О. Деякі міркування про шляхи і манівці розвитку української наукової термінології / О. Кочерга // Сучасність. – 1994. – № 399–400. – С. 173–182.
10. Радзієвська Т. В. Текст як засіб комунікації / Т. В. Радзієвська ; [НАН України ; Інститут української мови ; відп. ред. М. М. Пещак]. – К., 1998. – 194 с.

11. Рожанківський Р. Синтаксично-стилістичні вади сучасної фахової мови / Р. Рожанківський // Проблеми української термінології. Вісник НУ "Львівська політехніка". – 2004. – № 503. – С. 14–20.
12. Селігей П. О. Питоме і чуже в термінології: гармонія чи конфлікт / П. О. Селігей // Вісник НАН України. – 2007. – № 9. – С. 20–28.
13. Селігей П. О. Сучасне термінотворення: симптоми та синдроми / П. О. Селігей // Мовознавство. – 2007. – № 3. – С. 48–61.
14. Сербенська О. Сучасна українська термінографія і проблеми екології мови / О. Сербенська // Вісник НУ "Львівська політехніка". – 2002. – № 453. – С. 17–20.
15. Симоненко Л. Нові підходи до розбудови української наукової термінології / Л. Симоненко // Українська термінологія і сучасність : зб. наук. праць. – К. : КНЕУ, 2005. – Вип. VI. – С. 21–26.
16. Синиця І. А. Діалогічність у науковому тексті / І. А. Синиця // Мовознавство. – 2004. – № 2–3. – С. 55–60.
17. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ ст. / Л. Струганець. – Тернопіль : Астон, 2002. – 352 с.
18. Тарнавська Т. До проблеми експресивності наукового мовлення / Т. Тарнавська // Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Т. Шевченка. Серія: Філологічні науки. – Луганськ : Альма-матер, 2001. – № 3. – С. 134–140.
19. Цимбал Н. Термін як основа лексичного складу наукового стилю / Н. Цимбал // Українська термінологія і сучасність : [зб. наук. праць]. – К., 2005. – Вип. VI. – С. 76–80.
20. Чепіга І. П. Мовленнєві особливості наукового тексту: текст-міркування, текст-доказ / І. П. Чепіга // Лінгвістичні студії. – 2002. – Вип. 10. – С. 157–161.

Рекомендована література

Основна

1. Єрмоленко С. Я. Науковий стиль / С. Я. Єрмоленко // Українська мова. Енциклопедія. – К. : Вид. Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. – 750 с.
2. Завдання з навчальної дисципліни "Культура наукової мови" для студентів усіх напрямів підготовки денної форми навчання / укл. І. М. Ходарєва. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 92 с.
3. Робоча програма навчальної дисципліни "Культура наукової мови" для студентів усіх напрямів підготовки денної форми навчання / укл. О. С. Черемська, І. М. Ходарєва. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 28 с.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля – К., 2006. – 716 с.
5. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посібн. / О. М. Семеног. – К. : ВЦ "Академія", 2010. – 216 с.
6. Українська мова : енциклопедія / НАН України ; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні ; Інститут української мови / голова ред. кол. В. М. Русанівський. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Вид. "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
7. Черемська О. С. Основи творення наукового тексту : конспект лекцій для студентів IV курсу всіх спеціальностей усіх форм навчання / О. С. Черемська. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 56 с.

Додаткова

8. Арутюнова Н. Д. Диалогическая модальность и явление цитации / Н. Д. Арутюнова // Человеческий фактор в языке: Коммуникация, модальность, дейксис / [под. ред. Т. В. Булыгиной]. – М. : Наука, 1992. – С. 52–79.
9. Баженова Е. А. Научный текст в аспекте политекстуальности / Е. А. Баженова. – Пермь : Изд. Пермского ун-та, 2001. – 272 с.
10. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : ВЦ "Академія", 2004. – 344 с.
11. Богдан С. К. Семантична визначеність вставних одиниць у науковому тексті / С. К. Богдан // Українське мовознавство. – К. : Вища школа, 1988. – Вип. 15. – С. 124–129.
12. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : навч. посібн. / Н. В. Ботвина. – К. : Артєк, 1998. – 190 с.

13. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : монографія / Н. Б. Голуб. – Черкаси : Брама-Україна, 2008. – 400 с.
14. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови / К. Городенська // Українська термінологія і сучасність: [зб. наук. праць]. – К. : КНЕУ, 2001. – Вип. IV. – С. 11–14.
15. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Культура мови на щодень / [Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін.] ; НАН України ; Інститут української мови ; ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Довіра, 2000. – 170 с.
16. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – К. : Академія, 2000. – 218 с.
17. Даниленко В. П. Русская терминология: Опыт лингвистического описания / В. П. Даниленко. – М. : Наука, 1977. – 245 с.
18. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства : підручник / М. С. Зарицький. – К. : ІВЦ Вид. "Політехніка" ; ТОВ "Періодика", 2004. – 128 с.
19. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту / А. П. Коваль. – К. : Вид. КДУ, 1970. – 307 с.
20. Кочан І. М. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами в сучасній українській мові / І. М. Кочан. – Львів : Світ, 2004. – 519 с.
21. Крыжановская А. В. Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии / А. В. Крыжановская, Л. А. Симоненко. – К. : Наукова думка, 1987. – 164 с.
22. Крыжановская А. В. Сопоставительное исследование терминологии современных русского и украинского языков. Проблемы унификации и интеграции / А. В. Крыжановская. – К. : Наукова думка, 1985. – 204 с.
23. Лейчик В. М. Терминоведение. Предмет, методы, структура / В. М. Лейчик. – М. : Наука, 2006. – 256 с.
24. Михайлова О. Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості : навч. посібн. / О. Г. Михайлова, А. А. Сидоренко, В. Ф. Сухопар. – Х., 2000. – 97 с.
25. Наконечна Г. Українська науково-технічна термінологія / Г. Наконечна. – Львів : Світ, 1999. – 103 с.
26. Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект) / [Н. Непийвода ; НАН України ;

Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. – К. : Міжнародна фінансова агенція, 1997. – 303 с.

27. Овчаренко В. М. Структура і семантика науково-технічного терміна / В. М. Овчаренко. – Х. : ХДУ ім. О. М. Горького, 1968. – 71 с.

28. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посібн. / Г. С. Онуфрієнко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.

29. Основи наукового мовлення : навч.-метод. посібн. / [укл. Т. В. Симоненко]. – Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. – 2005. – 80 с.

30. Панько Т. І. Українське термінознавство : підручник / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994, – 216 с.

31. Партико Т. І. Загальне редагування : нормативні основи: навч. посібн. / Т. І. Партико. – Львів : Афіша, 2004. – 416 с.

32. Покровська О.А. Українська термінологія ринкових відносин : дис. ... канд. філол. наук / О. А. Покровська. – Х., 1996. – 207 с.

33. Радзієвська Т. В. Текст як засіб комунікації / Т. В. Радзієвська ; [НАН України ; Інститут української мови ; відп. ред. М. М. Пещак]. – К., 1998. – 194 с.

34. Симоненко Л. О. Національні та інтернаціональні компоненти в сучасних терміносистемах / Л. О. Симоненко, С. О. Соколова, І. В. Короленко. – К. : Наукова думка, 1993. – 234 с.

35. Склад і структура термінологічної лексики української мови / А. В. Крижанівська та ін. – К. : Радянська школа, 1984. – 196 с.

36. Спанатій Л. С. Риторика: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / Л. С. Спанатій. – К. : ВД "Ін Юре", 2008. – 144 с.

37. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посібн. / Ю. Сурмін. – К. : НАДУ, 2008. – 184 с.

38. Цимбал Н. Термін як основа лексичного складу наукового стилю / Н. Цимбал // Українська термінологія і сучасність : [зб. наук. праць]. – К., 2005. – Вип. VI. – С. 76–80.

